

Recensie: Marja Schouten

Pelle Sandstrak: 'Mr. Tourette en ik.' Uitgeverij De Geus, Breda 2010.
ISBN9789044514605. (Syndroom van Gillis de la Tourette/1)

Soort boek/stijl/ziekte: In dit boek beschrijft Pelle Sandstrak zijn ervaringen met de ziekte Gilles de la Tourette. Pelle smijt schoolrapporten tussen de zalm in de rivier, jat oorbellen van de juf, alleen om het glimmende materiaal te voelen, beeldt zich in dat hij de wereld kan redden met zijn dwangrituelen, maar niemand snapt wat er met hem aan de hand is. Toch weet hij zich op school aardig te handhaven mede dankzij zijn talent voor ijshockey en het versieren van meiden. Gaandeweg komt het van kwaad tot erger.

Over de schrijver: Pelle Sandstrak (Noorwegen 1965) lijdt aan het syndroom van Gilles de la Tourette en aan dwangstoornissen. Hij schrijft en regisseert toneelstukken en treedt daarnaast wereldwijd op om over zijn ziekte te praten. Sandstrak ontving voor zijn optredens een Zweedse sprekersprijs die wordt toegekend aan mensen die anderen hoop en inspiratie bieden.

Korte beschrijving: Pelle Sandstrak is elf als de eerste dwanggedachtes komen. Hij staat voor het hek van het ouderlijk huis en hoort een vliegtuig overvliegen. Ineens bekruipt hem de angst dat zijn hersenen uit zijn schedel zullen vliegen om het vliegtuig te torpederen. Pelle kan deze ramp echter vermijden als hij een ingewikkeld ritueel met zijn schoenen uitvoert. Dan zullen zijn hersenen keurig op zijn plaats blijven zitten en is iedereen veilig. Het is het begin van een onvoorstelbare lijdensweg, die Sandstraks verdere leven zal duren. Het is een ontroerend en dorkomisch relaas. Als lezer leef je intens met hem mee. Je hoopt gewoon op een goede afloop. En die komt er ook.

Wat viel op: De Noorse artsen wimpelen aanvankelijk de suggestie van Tourette af: dat kennen ze in het hoge noorden niet. Sandstrak moet bijna bezwijken aan de gevolgen van zijn dwanggedachtes als in Zweden bij toeval in aanraking komt met een arts, gespecialiseerd in dwangstoornissen. Die stelt eindelijk de diagnose: Tourette. Pas dan kan Sandstrak een weg vinden om met zijn ziekte om te gaan. De arts neemt hem onder zijn hoede en zegt: 'Zevenennegentig procent gehandicapt, drie procent hoop.' Ze gaan samen intensief aan de slag. Na 64 dagen komt Pelle eindelijk zonder rituelen een drempel over, je staat als lezer aan zijlijn te juichen.

Citaten: Pag. 39: 'Mijn blik blijft hangen bij de letter x. Ik pak mijn pen en teken cirkeltjes rond de x. De x is een gevaarlijke letter – die heeft scherpe kanten, steekt uit, als een schaar, een mes. Gevaar...'

Pag. 43: Over een proefwerk: 'Mijn vader en moeder moeten dit ondertekenen, dus moeten ze het wiskunde proefwerk aanpakken. Misschien worden ze besmet, belanden ze in een ziekenhuis, gaan ze dood. Mijn schuld. Alleen complete idioten besmetten vrijwillig een ander. In sommige landen betekent dat de doodstraf. Schok door mijn buik. Ik gooi het wiskunde proefwerk in de rivier.'

Pag. 219: 'Het komt voor dat ik tegen vier uur 's middags aan een ritueel begin en dat pas tegen negen uur 's avonds beëindig. Dan heb ik vijf uur voor de voordeur gestaan, wachtend op de perfecte gelegenheid om over de drempel te stappen, het toiletdeksel omhoog te klappen, pieleman uit de gulp (gulp =

drempel) te halen. Te plassen (een twee drie vier vijf, pauze + een twee drie vier + vier herhalingen). Daarna weer terug in de broek (gulp = drempel), het wc deksel naar beneden doen (vier keer) en nog een keer over de drempel stappen.'

Recensies: Jasper Henderson, *Het Parool* 1 september 2010: 'Mr. Tourette en ik' is een ontroerend en ook vaak geestig boek, dat laat zien dat de menselijke geest een genadeloze folteraar kan zijn, maar zichzelf uiteindelijk ook weer kan overwinnen.'

Interview Michelle Brouwer met Sandstrak, *CultuurBewust.nl*: 'Eigenlijk is Mr. Tourette mijn ziel...We hebben veel gemeen, we zijn als tweelingbroers... Toen ik jonger was, vond ik hem nog wel eens irritant, maar vandaag de dag zijn we vrienden; het is soms heel fijn om hem te hebben. Er waren tijden dat hij opdook als ik dat niet wilde, bijvoorbeeld als ik een meisje aan het zoenen was... Ik probeerde zelf een *gentleman* te zijn.... Maar Mr Tourette is geen heer.'

Dirk Koppes, *De Pers* 4 oktober 2010: 'Medicijnen? Nee, vreselijk. Het vlakt je hele gevoelsleven af. Ik ben juist blij met Tourette, het geeft me zoveel energie. Van de zomer had ik een serieus ongeluk...Ik werd wakker op de IC. Het eerste wat ik vroeg, of ik nog Tourette had. Ik was toch niet normaal geworden?'